

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Teologie Greco-Catolică
1.3 Departamentul	Blaj
1.4 Domeniul de studii	Teologie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Teologie greco-catolică pastorală / Personal de cult

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	KLR0110 Istoria Bisericii III						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. dr. Ciprian Ghișa						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Ciprian Ghișa						
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DF

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					28
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					8
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					14
Tutoriat					3
Examinări					3
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual		56			
3.8 Total ore pe semestru		100			
3.9 Numărul de credite		4			

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Nu este cazul
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none"> Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> Prezența la prelegeri
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> Prezența și activitatea de seminar, pregătirea și predarea la timp a temei de seminar

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>În urma studierii acestei discipline, studentul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să însușească, să cunoască, să înțeleagă și să utilizeze principiile, mijloacele, metodele, procedeele și conceptele- limbajul-terminologia specifice Istoriei ecleziastice; • Să explice, să interpreteze, să aplice și să rezolve probleme din domeniul Istoriei Bisericii; • Să dezvolte o reflecție critică și constructivă în interiorul domeniului; • Să fie creativ și inovativ în interpretarea problemelor istorice; • Să poată aborda la nivel de discuții realitățile circumscrise Istoriei Bisericii; • Să sesizeze importanța contextelor istorice în evoluția generală a Bisericii; • Să poată prezenta principalele evenimente și să înțeleagă principalele fenomene istorice; • Să cunoască bibliografia aferentă studiului Istoriei Bisericii.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • Să poată folosi cunoștințele acumulate la istorie pentru mai buna înțelegere a celorlalte discipline ale teologiei – inter-disciplinaritate; • Să înțeleagă evoluția dogmatică, rituală, ecleziologică în legătură cu evoluțiile istorice ale societății umane și ale instituțiilor politice, sociale, economice, culturale; • Să poată dobândi abilități și competențe care să-i ajute în dezvoltarea profesională în domenii conexe teologiei; • Să dobândească autonomie în procesul de analiză a noilor abordări din domeniu;

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> • Cursul își propune însușirea de către studenți a cunoștințelor esențiale privitoare la momentele importante care au marcat istoria bisericii în teritoriile locuite de români. Cursul reprezintă o sinteză de istorie ecleziastică, oferind informații despre: apariția și răspândirea creștinismului în Dacia; evoluția creștinismului între secolele VI-XIII; evoluția Bisericii românești în Țara Românească, Moldova și în Transilvania până la 1700.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> • Insușirea, cunoașterea, înțelegerea și utilizarea terminologiei specifice istoriei Bisericii; • Dezvoltarea analizei și gândirii critice; • Înțelegerea relației de cauzalitate în istorie; • Înțelegerea contextelor istorice specifice fiecărei perioade; • Înțelegerea legăturii dintre evoluția instituției Bisericii și principalele fenomene politice, sociale, economice și culturale specifice fiecărei perioade istorice; • Înțelegerea importanței rolului jucat de evoluțiile istorice în evoluția generală și particulară a teologiei; • Cunoașterea bibliografiei aferentă studiului istoriei ecleziastice;

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații. Bibliografie
Curs 1: Prezentarea generală a cursului – coordonatele generale ale istoriei românilor <ul style="list-style-type: none"> - Prezentarea obiectivelor și structurii cursului - Contextul general al evoluției istorice a spațiului locuit de români – cadre geografice, etnice, evoluții politice și militare 	Prelegere / discuții	
Curs 2: Religia în Dacia Romană <ul style="list-style-type: none"> - Structura religioasă a populației din Dacia Romană - Procesul de interpretatio romana / sincretism religios / aculturație - Creștinii în Dacia romană 	Prelegere	Bibl: Gudea, Ghiurco, 2002, p. 35-129; Păcurariu, 1996, p. 12-20; Istoria Românilor, vol. II, p. 225-258; Sechel, 2006, passim
Curs 3: Evoluția creștinismului în Dobrogea – sec.	Prelegere	Bibl: Gudea, Ghiurco,

III-VI <ul style="list-style-type: none"> - Misionari creștini în Dobrogea - Răspândirea creștinismului - Organizarea instituțională - Legăturile cu centrele ecleziastice de putere - Personalități locale 		2002, p. 35-129; Păcurariu, 1996, p. 20-43; Istoria Românilor, vol. II, p. 367-373.
Curs 4: Evoluția creștinismului la nord de Dunăre în sec. IV-IX <ul style="list-style-type: none"> - Problema continuității daco-romane - Misionari - Relația cu migratorii / arianism - Descoperiri arheologice - Aspecte lingvistice 	Prelegere	Bibl: Gudea, Ghiurco, 2002, p. 75-129; Păcurariu, 1996, p. 34-50; Istoria Românilor, vol. II, p. 570-571, 587-600.
Curs 5: Organizarea bisericească în Dobrogea sec. IX-XIV <ul style="list-style-type: none"> - Organizarea instituțională a Bisericii - Legăturile cu Bizanțul și cu centrele din Țaratul Bulgar 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 43-50, 57-64; Istoria Românilor, vol. III, p. 288-306, 452-457.
Curs 6: Biserica românilor din Transilvania – sec. IX-XV <ul style="list-style-type: none"> - organizarea ecleziastică a românilor - mănăstiri și episcopi - relația cu autoritățile regatului maghiar - relația cu Ortodoxia extra-carpatică 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 50-57, 77-85; Istoria Românilor, vol. III, p. 452-457, 593-602; Istoria Transilvaniei, vol. I, p. 199-283.
Curs 7: Organizarea Bisericii Catolice din Transilvania în sec. XI-XV <ul style="list-style-type: none"> - organizare instituțională – episcopii, mănăstiri, ordine religioase - politica religioasă a regilor Ungariei - relația cu românii 	Prelegere	Bibl: Istoria Românilor, vol. III, p. 452-457, Istoria Transilvaniei, vol. I, p. 199-283.
Curs 8: Catolicismul în sudul și estul Carpaților – sec. XIII-XV <ul style="list-style-type: none"> - centrele episcopale catolice din sec. XIV - relația cu politica de expansiune a regilor Ungariei - poziția domnitorilor români 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 57-64; Istoria Românilor, vol. III, p. 593-602.
Curs 9: Organizarea Bisericii Ortodoxe în Țara Românească și Moldova în sec. XIV-XV <ul style="list-style-type: none"> - întemeierea mitropoliilor - relația cu Constantinopolul - politica religioasă a domnilor 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 64-77, 85-102; Istoria Românilor, vol. IV, p. 249-267.
Curs 10: Artă și cultură religioasă în sec. XIV-XVI <ul style="list-style-type: none"> - romanic și gotic în Transilvania - bisericile cneziale din Transilvania - arta bisericească în spațiul extracarpatic - cultura în mănăstiri 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 102-111; 134-158; Istoria Românilor, vol. III, p. 602-620, vol. IV, p. 649-780; Călătorie prin patrimoniu, 2011, passim.
Curs 11: Începuturile Reformei în Transilvania <ul style="list-style-type: none"> - răspândirea Reformei în Ardeal – luteranism, calvinism, unitarianism - poziția principilor – în sec. XVI - efectele asupra Bisericii Catolice 	Prelegere	Bibl: Istoria Transilvaniei, vol. I, p. 283-331; Periș, 2005, p. 26-37; Rus, 2007, vol. I, p. 52-90.
Curs 12: Evoluția Bisericii Ortodoxe în spațiul	Prelegere	Bibl: Istoria Românilor,

extra-carpatic în sec. XVII <ul style="list-style-type: none"> - organizare instituțională - relația cu Ortodoxia internațională - evoluții teologice - reacții contra expansiunii catolicismului și protestantismului 		vol. IV, p. 258-267; Păcuraru, 1996, p. 119-127, 158-177.
Curs 13: Prezențe catolice în Țara Românească și Moldova în sec. XVI-XVII <ul style="list-style-type: none"> - Biserica Latină și viața politică din Principatele române - Structuri instituționale - Iezuiți și franciscani 	Prelegere	Bibl: Periș, 2005, p. 69-122, 229-250, 278-362.
Curs 14: Situația confesională a Transilvaniei în sec. XVII <ul style="list-style-type: none"> - Situația Bisericii Catolice - Situația bisericilor protestante - Situația românilor 	Prelegere	Bibl: Păcuraru, 1996, p. 185-209; Pâclișanu, 2006, cap. I; Periș, 2005, p. 37-68, 123-228; Rus, 2007, p. 93-211.
Bibliografie <ol style="list-style-type: none"> 1. Călătorie prin patrimoniul ecleziastic transilvănean, coord. S. Bolovan, C. Firea, S. Marțian, D. Covaci, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2011. 2. Gudea N., Ghiurco I., <i>Din istoria creștinismului la români. Mărturii arheologice</i>, Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2002. 3. <i>Istoria Românilor</i>, vol. II-IV, București, Ed. enciclopedică, București, 2001. 4. <i>Istoria Transilvaniei</i>, vol. I (până la 1541), coord. I.A. Pop, T. Nagler, Cluj-Napoca, Institutul Cultural Român, 2003. 5. Păcurariu, M., <i>Istoria Bisericii Ortodoxe Române</i>, ed. IV, Galați, 1996. 6. Pâclișanu, Z., <i>Istoria Bisericii Române Unite</i>, ed. îngrijită de I. Tâmbuș, Tg. Lăpuș, Ed. Galaxia Gutenberg, 2006. 7. Periș, L., <i>Prezențe catolice în Transilvania, Moldova și Țara Românească</i>, Blaj, 2005. 8. Rus, V., <i>Operarii în vinea Domini. Misionarii iezuiți în Transilvania, Banat și Partium (1579-1715)</i>, vol. I, Cluj-Napoca, Ed. Presa Universitară Clujeană, 2007. 9. Sechel, Al., <i>Creștinismul latin-roman al strămoșilor noștri</i>, Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2006. 		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
S1: Evoluția politică a spațiului românesc în antichitatea târzie și în evul mediu	Prezentare și dezbateri, explicații, analiza hărții, conversație, studiu pe text istoric	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S2: Zeii în Dacia Romană	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S3: Integrarea bisericii creștine din Dobrogea în universul teologic al bisericii din lumea greco-romană	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S4: Problema continuității și a creștinismului la daco-romani	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S5: Legăturile cu Bizanțul	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S6: Organizarea instituțională a românilor ortodocși din Transilvania / efectele Conciliului de la Florența	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S7: Politica religioasă a regilor Ungariei – cazul lui Ludovic I cel Mare – documentele din 1366	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S8: Catolicismul în spațiul extra-carpatic	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului

		studentului
S9: Bizanț după Bizanț - legături cu Constantinopolul	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S10: Tiparul – studiu de caz Coresi	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S11: Reforma în Transilvania – studiu de caz Francisc David	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S12: Legăturile externe ale ortodoxiei românești – studiu de caz – Sinodul de la Iași 1642	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S13: Iezuiți și franciscani – problema misionară	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului
S14: Poziția ierarhilor români în fața calvinismului	Prezentare și dezbateri,	Bibliografie pornind de la indicațiile de curs / la alegerea studentului

Bibliografie

Bibliografia menționată pentru curs, respectiv orice altă lucrare de istorie ecleziastică din biblioteca Facultății de Teologie Greco-Catolică, Departamentul Blaj.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținuturile disciplinei sunt coroborate cu așteptările comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori din domeniul programului.
- Conținuturile disciplinei răspund exigențelor parohiei, fișei postului de muncă din domeniul bisericesc, educativ, caritativ, catehetic sau formativ și voluntariat.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Înșușirea conținuturilor	Examen final scris	70%
		Examenul va cuprinde subiecte din tematica prezentată la curs și seminar. Două subiecte vor fi alese de coordonatorul cursului și unul va fi la alegere.	
10.5 Seminar/laborator	Participare activă la seminar	Evaluarea participării active la dezbateri și Evaluarea lucrării scrise	30%
	Lucrarea de seminar	Predată cu 2 săptămâni înainte de începerea sesiunii	
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • Înșușirea materialului de învățat. • Finalizarea lucrării de seminar. • Obținerea a minimum 5 puncte: 1 din oficiu, 4 puncte la curs + seminar. 			

Data completării

.....

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament

.....

Semnătura directorului de departament

.....